EVALUACIJA PROVEDBE
LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE LAG-A
„PODRAVINA“ 2014-2020
za 2023. GODINU

Projekt je sufinanciran sredstvima Europske unije

Podmjera 19.2. "Provedba operacija unutar CLLD strategije", Podmjera 19.3. "Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a" i Podmjera 19.4. "Tekući troškovi i animacija“ u okviru Mjere 19 „LEADER – CLLD“

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.

Udio sufinanciranja 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja

SADRŽAJ

OSOBNA ISKAZNICA LAG-a „PODRAVINA“ 3
1. NAZIV PROJEKTA 4
2. SAŽETAK PROJEKTA 4
2.1 Osnovne informacije iz Ugovora i Sporazuma 4
2.2 Ukupno odobrena sredstva 6
2.3 Ciljevi i mjere LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020 6
2.4 Očekivani rezultati i indikatori LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020 7
2.5 Period provedbe projekta, koje je predmet evaluacije 9
2.6 Ciljevi evaluacije 9
3. OKRUŽENJE 9
4. CILJANE SKUPINE I KRAJNJI KORISNICI 12
5. PROCJENA LJUDSKIH KAPACITETA LAG-a „PODRAVINA“ 12
6. METODE UPRAVLJANJA PROJEKTOM 15
6.1 Metode projektnog upravljanja 16
6.2 Metode upravljanja kvalitetom 16
6.3 Metode diseminacije 20
6.4 Ostale metode 20
7. CILJEVI, MJERE LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020, TE OSTVARENI REZULTATI I INDIKATORI 20
7.1 Postignuća/dobrobiti/značaj realizacije Projekta za zajednicu u periodu evaluacije 30
7.2 Postignuti odnosi LAG-a sa pripadnicima ciljanih skupina i krajnjim korisnicima 31
7.3 Postignuti odnosi među pripadnicima različitih skupina ciljanih skupina 31
7.4 Odnosi nastali uslijed realizacije projekta s važnim dionicima u lokalnoj zajednici 31
7.5 Procesi koji su doveli do postignuća/dobrobiti/značaja Projekta u zajednici 32
8. CILJ EVALUACIJE 32
9. ZAKLJUČAK 33

OSOBNA ISKAZNICA LAG-a „PODRAVINA“

Naziv LAG-a:	**Lokalna akcijska grupa „PODRAVINA“**
Adresa sjedišta LAG-a:	Basaričekova 8, 48350 Đurđevac
Mrežna (web) stranica:	www.lag-podravina.hr
Kontakti:	Gsm: +385 (0)98 977 2082 E-mail: lag.podravina@gmail.com
Datum osnivanja/registracije:	30.01.2013.
OIB:	40253958671
MB:	02925923
Registarski broj udruge:	06001271
RNO:	0227385
IBAN:	HR5623600001102307362
Broj naselja u LAG-u:	60
Broj jedinica lokalne samouprave:	16
Uključene jedinice lokalne samouprave:	Grad: Đurđevac (1) Općine: Drnje,Đurđevac, Đelekovec, Ferdinandovac, Gola, Hlebine, Kalinovac, Kloštar Podravski, Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Molve, Novigrad Podravski, Novo Virje, Peteranec, Podravske Sesvete, Virje (15)
NUTS-2/3:	Sjeverna Hrvatska[1]/Koprivničko-križevačka županija
Površina LAG-a:	831,14 km^2
Broj stanovnika (2021.):	35 358
Gustoća naseljenosti:	42,96 st/km^2
Glavni izvor financiranja rada LAG-a i provedbe LRS:	M19, Program ruralnog razvoja RH 2014.-2020./EPFRR (90%), RH(10%)

[1] Izmjena provedena temeljem usklađenja s Nacionalnom klasifikacijom statističkih regija 2021. (HR NUTS 2021.), NN 125/2019

1. NAZIV PROJEKTA

Predmet Evaluacije je provedba odabrane Lokalne razvojne strategije (dalje u tekstu: LRS) LAG-a „PODRAVINA“ te provedba podmjera 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije“, 19.3. „Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a“ i 19.4. „Tekući troškovi i animacija“u periodu od 2017. do 31.12.2023. godine.

2. SAŽETAK PROJEKTA

Izvor financiranja:
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR / EAFRD) – Mjera 19 „LEADER-CLLD“

2.1 Osnovne informacije iz Ugovora i Sporazuma

Osnovne obveze sukladno Ugovoru:

- Ugovor stupa na snagu 17.02.2017. i vrijedi do isteka roka od 5 godina od dana konačne isplate za provedbu podmjera 19.2, 19.3 i 19.4 (zadnja isplata sredstava Korisniku/nositelju projekta za prihvatljive aktivnosti/troškove);
- Ispunjavati uvjete prihvatljivosti do konačne isplate sredstava;
- Javna potpora za provedbu aktivnosti podmjere 19.4. neće premašiti iznos od 25% isplaćene javne potpore u podmjerama 19.2 i 19.3;
- Obveza da LAG do 31.12.2019. odabere projekte u iznosu od najmanje 20% sredstava namijenjenih za provedbu podmjere 19.2;
- Zabranjena je naplata usluga savjetovanja potencijalnih korisnika s LAG područja za pripremu projekata koji se planiraju provoditi putem LRS;
- Poduzeti sve potrebne mjere u svrhu sprječavanja sukoba interesa sukladno definiciji iz članka 40. stavak 2. Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN 26/15) pri korištenju sredstava javne potpore;
- Prilikom odabira projekata niti jedna pojedinačna interesna skupina ne smije imati više od 49% glasačkih prava
- Dostava Godišnjeg izvješća o radu LAG-a za godinu „n“ do 15. veljače godine „n+1“

Osnovne obveze sukladno Sporazumu o suradnji s Agencijom za plaćanja:

- Delegiranje provedbe administrativnih provjera koje se odnose na provedbu podmjere 19.2, odnosno provedbu operacija u okviru Lokalne razvojne strategije LAG-a, odabranom LAG-u
- Delegirane administrativne provjere
    - Sastaviti i primjeniti odgovarajuće postuke i kriterije za obavljanje delegiranih administrativnih provjera

- Prikupljati, unositi, pohranjivati i razvrstavati podatke o svakom prijavljenom projektu u svrhu praćenja, financijskog upravljanja, provjera i revizije, a posebno za vrednovanje odabrane LRS
- Sudjelovati u aktivnosti sprječavanja, otkrivanja i otklanjanja nepravilnosti, uključujući sumnju na prijevaru
- Uspostaviti sustave i postupke kojima se osigurava da se svi dokumenti koji su potrebni za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga pohranjuju u skladu sa zahtjevima čl. 72 točke (g) Uredbe (EU) 1303/2013
- Omogućiti tijelima u sustavu upravljanja i kontrole Programa pristup informacijama
- Izraditi interne procedure sukladno Smjernicama za provedbu postupka odabira projekata (AP), uključujući izmjene i/ili dopune po potrebi
- Surađivati s Upravljačkim tijelom Programa, Agencijom za plaćanja, Agencijom za reviziju sustava provedbe programa EU, Europskom komisijom, Europskim revizorskim sudom, predstavnicima Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) i drugim institucijama koje za to imaju ovlasti po posebnim propisima
- Obavljati posjet lokaciji ulaganja minimalno jednom tijekom razdoblja provedbe Programa
- Provjera prihvatljivosti korisnika
- Provjera sukladnosti s kriterijima odabira
- Kontrola kriterija prijvatljivosti, preuzetih i drugih obveza u okviru operacije za koju se traži potpora
- Kontrola prihvatljivosti troškova operacije, uključujući sukladnost s kategorijom troškova ili metodom izračuna koju je potrebno upotrebljavati ako je operacija ili njen dio obuhvaćen čl. 67 st. 1 točkama (b), (c) i (d) Uredbe (EU) 1303/2013
- Kontrolu opravdanosti prihvatjlivih troškova, za troškove iz čl. 67 st. 1 točke (a) Uredbe (EU) 1303/2013

- Provoditi odabranu LRS, sukladno važećim internim procedurama odobrenim od strane nadležnog tijela LAG-a (odobrenje obavezno prije objave LAG natječaja)
- Prilagoditi dokumentaciju aktivacije odabranog tipa operacije (dostavlja AP) sukladno uvjetima i kriterijima iz odabrane LRS te vlastitim internim procedurama; nadležno tijelo LAG-a obavezno usvaja dokumentaciju prije objave LAG natječaja
- Dostava Izjave o ispunjavanju sporazumnih obveza za godinu „n“ do 15. veljače godine „n+1“

- **Sporazum o povjerljivosti - obveze:**
  - Čuvanje povjerljivosti svih podataka i informacija s kojima odabrani LAG i Agencija za plaćanja dolaze u doticaj provedbom Sporazuma o suradnji i delegiranih administrativnih provjera, a koji su okarakterizirani kao osjetljivi za LAG i/ili AP
  - Odnosi se na: dokumente, odnosno napisani umnoženi, nacrtani, slikovni, tiskani, snimljeni, fotografirani, magnetički, optički, elektronički ili bilo koji drugi zapis podataka, saznanje, mjeru, postupak, predmet, usmeno priopćenje ili informaciju,

te bilo koju vrstu osobnih podataka kao i sve klasificirane podatke i informacije sukladno važećim zakonskim propisima

- Obveza da navedene podatke i informacije neće davati na korištenje trećim osobama niti ih koristiti bez izričitog pisanog pristanka druge sporazumne strane, za bilo koju svrhu, osim radi izvršenja sporazumnih obveza
- Osigurati kontinuirano provođenje odgovarajućih tehničkih, organizacijskih i kadrovskih mjera zaštite svih osjetljivih podataka i informacija te poduzeti odgovarajuće mjere u vezi vođenja potrebnih zbirki podataka te postupanja s osobnim i klasificiranim podacima i informacijama

2.2 Ukupno odobrena sredstva

Podmjera PRR	Iznos ukupne potpore u EUR	Iznos potpore iz proračuna EU (90%) u EUR	Iznos potpore iz proračuna HR (10%) u EUR
19.2.	1.433.815,23	1.290.433,71	143.381,52
19.3.	14.958,05	13.462,25	1.495,81
19.4.	322.677,50	290.409,75	32.267,75
Ukupno	**1.771.450,79**	**1.594.305,71**	**177.145,08**

*za iskazivanje iznosa navedenih u tablici korišten je tečaj: 1 EUR = 7,4848 HRK

2.3 Ciljevi i mjere LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020

Verzija LRS	Tip izmjene	Period provedbe u evaluacijskom razdoblju
V1	usklađenje	12.12.2017.g-27.02.2019.g
V2I1	izmjena	27.02.2019.g-11.05.2020.g
V3I2	izmjena	11.05.2020.g-01.12.2020.g
V4I3	izmjena	01.12.2020.g-02.06.2021.g
V5I4	izmjena	02.06.2021.g-22.07.2022.g
V6I5	izmjena	22.07.2022.g-

Strateški razvojni ciljevi (SC), prioritetne mjere (M) i prioritetni tipovi operacija (TO):

SC 1 - Povećati konkurentnosti poljoprivrede ulaganjem u sustave kvalitete, fizičku imovinu i zaštitu okoliša		
M 1.2 – Ulaganje u fizičku imovinu	TO 1.2.1. Restrukturiranje, modernizacija, i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava (ekv. nac. 4.1.1.)	19.2
SC 2 - Pridonijeti revitalizaciji ruralnog prostora		
M 2.1 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava	TO 2.1.2 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava (ekv. nac. 6.3.1)	19.2

SC 3 - Pridonijeti kvaliteti života stanovništva ruralnog područja		
M 3.1 Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima M 3.2 Potpora jačanju umrežavanja, partnerstva i suradnje	TO 3.1.1. Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo(ekv. nac. 7.4.1)	19.2
	TO 3.2.1 Provedba aktivnosti suradnje LAG-a	19.3.2.
	TO 3.2.2 Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije	19.4.1.

2.4 Očekivani rezultati i indikatori LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020

Vrednovanje provedbe ukupne LRS putem krovnih pokazatelja (indikatora) rezultata do kraja programskog i realizacijskog razdoblja 2023. (provedba vrednovanja 2024.):

Indikatori (mjerljivi pokazatelji) rezultata/naziv pokazatelja *(result indicators)- Pravilnik[2], CMES/CMEF[3]*									
		Planirana financijska alokacija (%)		Ukupan broj sufinanciranih projekata		Ukupna isplaćena sredstva (EUR), javni rashodi		Broj kreiranih radnih mjesta putem sufinanciranih projekata	
		Isplaćeni	Isplaćeni	Isplaćeni	Isplaćeni	Isplaćeni	Isplaćeni	Isplaćeni	Isplaćeni
Godina vrednovanja		2023.	2025.	2023.	2025.	2023.	2025.	2023.	2025.
UKUPNO LRS	**Ukupno LRS (19.2/19.3/19.4)**	**74,27**	**100**	**54**	**80**	**1.315.772,56**	**1.771.450,79**	**3**	**3**
Strateški cilj LRS		Podmjera PRR M19							
SC 1	Ukupno LRS	22,79	22,79	17	17	403.735,43	403.735,43	2	2
	19.2	28,16	28,16	17	17	403.735,43	403.735,43	2	2
SC2	Ukupno LRS	4,21	26,37	5	31	74.603,19	467.128,36	0	0
	19.2	5,20	32,58	5	31	74.603,19	467.128,36	0	0
SC 3	Ukupno LRS (19.2/19.3/19.4)	47,27	50,84	32	32	837.433,94	900.587,00	1	1
	19.2	39,26	39,26	31	31	562.951,44	562.951,44	0	0
	19.3	100	100	1	1	14.958,05	14.958,05	0	0
	19.4	80,43	100	N/A	N/A	259.524,45	322.677,51	1	1

[2] Napomena: Izmjena sukladna odredbama Pravilnika, odnosno nacionalnog regulatornog okvira za provedbu Mjere 19 (Pravilnicima: NN 96/17, 53/18, 91/19, 37/20, 31/21, 134/21) te Ugovoru o dodjeli sredstava odabranom LAG-u br. 5726 potpisanim između LAG-a „ PODRAVINA“ i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, s pripadajućim Aneksima 5726/1, 5726/2 i 5726/3. Izmjena je provedena zbog realokacija dodijeljenih sredstava odabranom LAG-u u okviru produžetka trajanja odnosno tzv. prijelaznog razdoblja provedbe Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. na 2021.-2022 godinu.

[3] Uredba (EU) 834/2014 od 22.06.2014, Uredba (EU) 808/2014 od 17.06.2014.

Praćenje provedbe LRS putem pokazatelja isporuka (output indicators) za praćenje postizanja pokazatelja rezultata (primarni i sekundarni doprinos ZPP-u).
LEADER pokazatelji u okviru ZPP indikatora[4] označeni su: (*):

Prioritet PRR	Prior. FP	Naziv pokazatelja	Ciljana vrijednost 2018.	Ciljana vrijednost 2023.	Ciljana vrijednost 2025.	TO LRS	TO PRR	M LRS	M/PM PRR	SC LRS
1	1A	Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	3	3	3.2.1	19.3.2	3.2	19.3	3
1	1A	Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	0	30	30	3.2.1	19.3.2	3.2	19.3	3
1	1A	Broj animacijskih aktivnosti prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	3	6	6	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
1	1A	Broj sudionika u animacijskim aktivnostima prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima	30	60	60	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
1	1B*	Broj projekata međuteritorijalne suradnje (nacionalna razina) 19.3.- 19.3.1+19.3.2, u okviru provedbe Uredbe (EU) 1303/2016, Članak. 35 (1c)	0	2	2	3.2.1	19.3.2	3.2	19.3	3
1	1C	Broj organiziranih aktivnosti cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	0	2	2	3.2.1	19.4.1	3.2	19.4	3
1	1C*	Broj sudionika u sudionika u programima cjeloživotnog učenja u svrhu osposobljavanja/stjecanja znanja i vještina	0	20	20	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
2	2A	Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju	0	17	17	1.2.1	4.1.1	1.2	4/4.1	1
2	2A*	Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG	5	5	31	2.1.2	6.3.1	2.1	6/6.3	2
6	6A	Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	1	1	3.2.1	19.3.2	3.2	19.3	3
6	6A	Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	0	20	20	3.2.1	19.3.2	3.2	19.3	3
6	6A	Broj animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	1	10	10	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
6	6A	Broj sudionika animacijskih aktivnosti LAG-a u svrhu promicanja društvene uključenosti, smanjenja siromaštva te jačanja diverzifikacije, razvoja malog poduzetništva i kreiranja radnih mjesta	10	100	100	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
6	6B	Broj animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	3	10	12	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
6	6B	Broj sudionika animacijskih aktivnosti usmjerenih poticanju lokalnog razvoja u ruralnim područjima	30	100	120	3.2.2	19.4.1	3.2	19.4	3
6	6B*	Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura	30%	100%	100%	3.1.1	7.4.1	3.1	7/7.4	3

[4] http://ec.europa.eu/agriculture/cap-indicators/index_en.htm

2.5 Period provedbe projekta, koje je predmet evaluacije

Predmet ovog evaluacijskog postupka je period provedbe projekta od dana donošenja Odluke o odabiru LAG-a 09.01.2017. do 31.12.2023.godine

2.6 Ciljevi evaluacije

Evaluacija se sastoji od evaluacije provedbe LRS LAG-a „PODRAVINA“ te internih akata LAG-a, koji omogućuju postupanje i realizaciju planiranih mjera kojima je bila svrha dostizanje ciljeva usvojenih u LRS.
Također evaluacija uključuje horizontalnu evaluaciju koja obuhvaća tijela donošenja odluka – Skupštinu, Upravni i Nadzorni odbor, operativna tijela za provedbu LRS – stručnu službu, LAG administratore, volonteri te praćenje odnosno analizu dosadašnjih godišnjih izvješća o radu.

3. OKRUŽENJE

Početak realizacije ovog Projekta započinje u razdoblju koje se može okarakterizirati kao politički i gospodarski relativno stabilno, uz istovremeno produbljivanje ideoloških razlika u društvu i smanjivanje društvene kohezije. Nakon dvije politički nestabilne godine (2015. i 2016.) koje karakterizira nestabilna izvršna i zakonodavna vlast i u kojima su se u Republici Hrvatskoj držali dvaput parlamentarni izbori u dvije godine za redom (8.11.2015. i 11.9.2016.), uspostavljena je stabilna izvršna i zakonodavna vlast.

Istovremeno na regionalnoj i lokalnoj razini političko okruženje je bilo stabilno, a predstavnici LAG-a nastavili su dobro uspostavljenu suradnju s jedinicama lokalne samouprave, županijom, gospodarskim i civilnim sektorom. Pandemija novog koronavirusa koja je 2020. iznenada pogodila svijet, osim javnozdravstvene ugroze neviđenih razmjera, uzrokovala je i lančano zatvaranje država te pad gospodarske aktivnosti na svim kontinentima, što je izazvalo najveću gospodarsku krizu još od Drugog svjetskog rata.

Hrvatska je u srpnju 2020. uspješno pristupila europskom tečajnom mehanizmu (ERM II). U okviru instrumenta „EU sljedeće generacije“ uveden je Mehanizam za oporavak i otpornost (eng. Recovery and Resilience Facility – RRF) iz kojeg će se državama članicama, kroz vlastite nacionalne planove za oporavak i otpornost omogućiti korištenje bespovratnih sredstava i zajmova u ukupnom iznosu od 672 milijarde eura za financiranje reformi i povezanih investicija kojima se ubrzava oporavak te povećava otpornost gospodarstva i društva. U 2021. godini Europska komisija izvršila je isplatu predujma Republici Hrvatskoj, iz Mehanizma oporavka i otpornosti u iznosu od 818,4 milijuna eura odnosno 6,14 milijardi kuna, što predstavlja najvišu pojedinačnu uplata EU sredstava u državni proračun od kad je Hrvatska članica Europske unije.

Sukladno Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. (NN 31/2021 od 29. ožujka 2021.), propisana su pravila za Prijelazno razdoblje u kojem se nastavlja provoditi Program, a odnosi se na 2021. i 2022. godinu. Prema odluci ministrice poljoprivrede o dodjeli sredstava LAG-ovima u prijelaznom razdoblju u ožujku 2021., sredstva za provedbu Mjere 19 u prijelaznom razdoblju

su povećana na 5 % u odnosu na ukupni iznos sredstava namijenih provedbi PRR u prijelaznom razdoblju. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju je sklopila anekse Ugovora o dodjeli sredstava odabranim LAG-ovima s ciljem što skorijeg plasiranja sredstava u prijelaznom razdoblju putem LAG natječaja.

LAG „PODRAVINA“ započeo je s realizacijom Projekta 2017. godine u povoljnom gospodarskom okruženju koje traje od 2014. godine, odnosno od završetka velike gospodarske krize[5]. Područje LAG-a "PODRAVINA" bavi se djelatnostima u poljoprivredi: povrćarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, ratarstvo, stočarstvo i mljekarstvo; proizvodnja brašna i pekarskih proizvoda; šumarstvu; proizvodnji strojeva te trgovačka i građevinska djelatnost. Na području LAG-a "PODRAVINA" uočeno je poboljšanje u razvoju turizma što bilježi porast u broju noćenja i posjetitelja te porast ponude različitih usluga i proizvoda namijenjenih turistima i posjetiteljima što je doprinjelo povećanju prihoda poduzetnika u turizmu, te u djelatnostima koje se na njega naslanjaju.

Općenito posebno u 2019. godini, mogao se zamijetiti nedostatak radne snage u mnogim djelatnostima, dijelom zbog povećanja potražnje za radnom snagom, a dijelom jer je dio radne snage našao bolje plaćene poslove.

U društvenom smislu dolazilo je do polarizacije različitih društvenih skupina na ideološkoj i socijalnoj razini, što se ogledalo u različitim referendumskim inicijativama (referendum o promjeni izbornog zakona, referendum o otkazivanju Istanbulske konvencije, održani 2018. godine, te referendum o sprječavanju promjene zakona o mirovinskom osiguranju, održan 2019. godine). Rasprave koja su vođene u javnosti o ovim pitanjima često su bile na rubu incidenata i nisu doprinijele društvenoj koheziji. Također u ovom periodu su se dogodili ili su otkriveni za stanovništvo Republike Hrvatske neki šokantni zločini.

Na provedbu ovog Projekta sva ova događanja imala su određeni utjecaj. Uzastopni parlamentarni izbori prolongirali su donošenje odluka Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: APPRRR), vezanih za provedbu LEADER-a, Mjera 19 Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014.-2020 te je cjelokupna provedba LEADER-a kasnila. Tako su prvi objavljeni natječaji na LAG razini, na području Republike Hrvatske bili u 2018. godini. Pri tome treba naglasiti da je provedba LAG natječaja bila moguća tek po dobivanju službenog odobrenja za pojedini tip operacija od strane APPRRR (tzv. aktivacija)[6] i to na način da se sve odredbe iz natječaja na nacionalnoj razini moraju preslikati na razini LAG natječaja i to tipovi operacija, uvjeti za prihvatljive korisnike, aktivnosti i troškove te minimalne iznose odobrene za pojedini projekt. Također u ovom periodu

[5] Početkom gospodarske krize smatra se studeni 2008. godine kada je premijer Ivo Sanader izjavio na sastanku sa sindikatima da je Državni proračun i gospodarstvo u problemima. Može se smatrati da je gospodarska kriza zaustavljena u IV. kvartalu 2014. godine kad je BDP porastao za 0,3 posto na godišnjoj razini, prvi puta nakon 12 kvartala pada, te nastavio rasti.

[6] Provedba aktivnosti u sklopu podmjere 19.2 – objava natječaja za dionike LAG područja i odlučivanje o potpori projektima – moguća je tek od veljače 2018. godine kada je aktiviran prvi tip operacije za LAG natječaje, a sukladno provedbenoj legislativi i postupcima za koje su odgovorni Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

APPRRR je također bio u procesu učenja te su se ponekad pravila mijenjala „u hodu“ što je otežavalo animaciju dionika na pojedinom LAG području, pa tako i na području LAG-a „PODRAVINA“.

Prvi LAG Natječaj objavljen je 2018. godine za TO 2.1.1.2 „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“. koji je sukladan tipu operacije 6.3.1. Programa ruralnog razvoja. Natječaj je objavljen u ožujku 2018. godine. Prijavitelji na ovaj natječaj bila su mala Obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Spomenutim Natječajem odobreno je 5 projektnih prijava u iznosu 74.111,10 EUR.

Drugi LAG Natječaj objavljen je za tip operacije 3.1.1.1 „Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“ koji je sukladan tipu operacije 7.4.1. Programa ruralnog razvoja. Natječaj je objavljen u listopadu 2018. godine. Prijavitelji na ovaj natječaj bile su Jedinice lokalne samouprave. Ovim natječajem dodijeljena su sredstva za 13 projektnih prijava u iznosu **216.303,34 €.**

Treći LAG Natječaj objavljen je za tip operacije 1.2.1.“ Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ koji je sukladan tipu operacije 4.1.1. Programa ruralnog razvoja. Natječaj je objavljen 2019. godine. Prijavitelji na ovaj Natječaj bila su Poljoprivredna gospodarstva i Obrti kojima je poljoprivreda osnovna djelatnost. Ovim natječajem dodijeljena su sredstva za 17 projektnih prijava u vrijednosti **401.072,30 €**.

Četvrti LAG Natječaj objavljen je za tip operacije 3.1.1.“Ulaganje u pokretanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo“ koji je sukladan tipu operacije 7.4.1. Programa ruralnog razvoja. Natječaj je objavljen 2020. godine. Prijavitelji na ovaj natječaj bile su Jedinice lokalne samouprave. Ovim natječajem dodijeljena su sredstva za 3 projektne prijave u iznosu **55.331,72 €**.

Peti LAG Natječaj objavljen je za tip operacije 2.1.2. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ koji je sukladan tipu operacije 6.3.1. Programa ruralnog razvoja. Natječaj je objavljen 2021. godine. Prijavitelji na ovaj natječaj bila su Obiteljska poljoprivredna gospodarstva i Obrti kojima je osnovna djelatnost poljoprivreda. Spomenutim Natječajem dodijeljena su sredstva za 19 projektnih prijava u iznosu **285.658,17 €**.

Šesti LAG Natječaj objavljen je za tip operacije 3.1.1.“Ulaganje u pokretanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo“ koji je sukladan tipu operacije 7.4.1. Programa ruralnog razvoja. Natječaj je objavljen 2021. godine. Prijavitelji na ovaj natječaj bile su Jedinice lokalne samouprave. Spomenutim natječajem dodijeljena su sredstva za 15 projektnih prijava u iznosu **282.945,47 €.**

Sedmi LAG Natječaj odnosi se na tip operacije 2.1.2. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ koji je sukladan tipu operacije 6.3.1. Programa ruralnog razvoja. Raspoloživa sredstva po ovom Natječaju iznose 104.277,75 EUR, a visina potpore po korisniku iznosi 14.962,37 €. Ovaj Natječaj objavljen je 04. listopada 2022. godine. Dodijeljeno su sredstva za 7 projektata u iznosu 104.277,75 eura.

4. CILJANE SKUPINE I KRAJNJI KORISNICI

Prema LRS najvažnije ciljane skupine su nositelji poljoprivrednih gospodarstava, jedinice lokalne samouprave na području pod LAG obuhvatom, nezaposlene žene.

U smislu provedbe operacija LRS krajnji korisnici tijekom provedbe projekta / LRS su:

- ruralno stanovništvo područja LAG-a
- poljoprivrednici
- žene
- mladi
- udruge civilnog društva

Kako bi ciljane skupine bile što više uključene u realizaciju Projekta, kontinuirano su provođeni različiti oblici informiranja i konzultacija na LAG području te razne aktivnosti usmjerene na promociju LRS s aktivnostima provedbe LRS. Korišteni su različiti promotivni alati i aktivnosti, a uključuju:

- Radionice – predstavljanje LRS i mogućnosti financiranja putem LRS, edukacije poljoprivrednika, savjetovanje za LAG natječaje
- Individualni konzultacijski sastanci i savjetovanja daljinskim putem (telefon, e-mail)
- Baza projektnih ideja dionika LAG područja
- Komunikacioni kanali LAG-a: objave na web stranici, FB stranici
- Predstavljanje provedbe LRS partnerstvu odnosno Skupštini LAG-a
- Konzultacijski procesi za izmjene LRS – anketni upitnici, daljinske individualne konzultacije, radionice i sastanci tijela partnerstva (Upravni odbor i Skupština)
- Organizacija manifestacija za proizvođače te predstavljanje proizvođača na događanjima izvan LAG područja
- Pružanje podrške i savjetovanja dionicima u pripremama prijava na natječaje
- Informiranje o mjerama iz Programa ruralnog razvoja te ostalim natječajima iz sredstava EU fondova i proračunskih sredstava
- Medijske objave
- Objave na stranicama JLS na području LAG-a

5. PROCJENA LJUDSKIH KAPACITETA LAG-a „PODRAVINA“

Ljudski kapaciteti LAG-a uključuju zaposlenike LAG-a koji čine Stručnu službu LAG-a, partnerstvo LAG-a koje uključuje članove LAG-a i njihove predstavnike u Skupštini LAG-a, Upravni i Nadzorni odbor LAG-a te volonteri LAG-a.

LAG „PODRAVINA“ ima sjedište i ured u Đurđevcu, Basaričekova 8, 48 350 Đurđevac.

Na dan 31. prosinca 2023.g. partnerstvo, odnosno Skupštinu LAG-a čini 71 član, i to 16 jedinica lokalne samouprave, 9 pripadnika javne interesne skupine (osim JLS), 33 pripadnika gospodarske interesne skupine i 13 pripadnika civilne interesne skupine.
Upravljačko tijelo LAG-a je Upravni odbor koji se sastoji od 13 članova partnerstva, a koji je u sklopu svojih zadaća zadužen za odabire projekata dionika u provedbi operacija LRS (LAG natječaji). Zadaće Upravnog odbora definirane su Statutom LAG-a.
Skupština i Upravni odbor održavali su redovite sjednice, od kojih su neke bile i elektronske. Također, Upravni odbor je u razmatranom periodu jednoglasno donosio Odluke o odabiru projekata u provedbi LRS LAG „PODRAVINA“ 2014-2020.
Nadzorni odbor kao kontrolno tijelo se sastajao redovito dok tijelo za prigovore u razmatranom periodu se nije sastajalo jer nije bilo potrebe, odnosno zahtjeva koji bi se morali razmatrati na ovom tijelu LAG-a.
U odnosu na početak provedbe Projekta smanjen je broj članova Skupštine za 55 članova (izašli iz članstva 57, ušli u članstvo 2).
Broj članova Skupštine se smanjio u odnosu na početno stanje iz razloga što je dio članova prestao s radom (stečaj, likvidacija), a dio članova je izgubio interes za sudjelovanje u radu Skupštine a dio članstva isključeno je sukladno članku 18. Pravilnika o provedbi intervencije 77.06. »Potpora LEADER (CLLD) pristupu« iz Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. koji glasi: „ Civilnim sektorom iz stavka 1. ovog članka smatraju se udruge i druge pravne osobe upisane u registar neprofitnih organizacija sukladno propisima koji uređuju područje neprofitnih organizacija, osim ako je riječ o pravnoj osobi iz stavka 2. alineje 2. ovog članka ili pravnoj osobi iz stavka 3. alineje 2. ovog članka.“ Činjenica je da je jednostavnije sakupiti kvorum i održati pravovaljane sjednice Skupštine kad je manji broj njenih članova.
Na početku provedbe Projekta članovi Skupštine LAG-a „PODRAVINA“imaju uspostavljen međusobni partnerski odnos te donošenje odluka na LAG razini realno odražava temeljno načelo LEADER pristupa donošenja odluka „odozdo prema gore“, s ravnomjerno zastupljenim interesnim skupinama u procesu donošenja odluka. Tijekom provedbe Projekta, a zbog pravila provedbe LEADER-CLLD mjere unutar Programa ruralnog razvoja RHH 2014-2020, partnerstvo je većim dijelom bilo usmjereno na zadovoljavanje i formalno poštivanje pravila provedbe PRR i zakonodavstva poslovanja udruga, umjesto daljnjeg razvijanja međusobnih partnerskih odnosa i projekata. Iz istog razloga je onemogućeno aktivno sudjelovanje u razvoju operacija LRS koji bi bile u potpunosti prilagođene razvojnim potrebama LAG područja.
Potrebno je dalje razvijati i jačati međusobne veze između članova partnertva (Skupština LAG-a) te potaknuti razvoj partnerskih projekata između članova Skupštine LAG-a ali i ostalih dionika LAG područja.

Tokom provedbe Projekta Stručna služba LAG-a je brojila 2 zaposlene osobe na provedbi LRS LAG-a „PODRAVINA“ Broj zaposlenika na provedbi LRS u prosincu 2016.g. izražen u ekvivalentu punog radnog vremena, odnosno FTE = 2.
Kapaciteti Stručne službe LAG-a koji rade na provedbi projekta (LRS), u evaluacijskom razdoblju provedbe na razini cijele godine, iznose:

- 2017. g. - 2,00 FTE

- 2018. g. - 2,00 FTE
- 2019. g. - 2,0 FTE
- 2020. g. - 2,0 FTE
- 2021. g. - 2,0 FTE
- 2022. g. - 2,0 FTE
- 2023. g. - 2,0 FTE

Broj zaposlenih u LAG-u na dan 31. prosinca 2023.godine je 2 osobe, od toga 2 na puno radno vrijeme provedbe LRS LAG-a „PODRAVINA“.

Tijekom evaluacijskog razdoblja došlo do promjene zaposlenika Stručne službe LAG-a, u 2017. godini zaposlenica na nedodređeno vrijeme koristila je porodiljni i roditeljski dopust stoga je uzeta zamjena na određeno radno vrijeme. U 2019. godini voditeljica LAG-a otkazuje ugovor o radu LAG-u „PODRAVINA“ zbog pronalaska zaposlenja u svojoj struci, te se zapošljavaja nova zaposlenica na radnom mjestu voditelja.
Sve ovo ukazuje na diskontinuitet u operativnim kapacitetima LAG-a koji neminovno utječe i na provedbu LRS, ali unatoč tome do 31.prosinca 2023.godine LAG je uspio raspisati sedam natječaja, provesti ocjenjivanje i odabir projekata za 7 natječaja te za njih unijeti natječajnu dokumentaciju i sve Odluke o odabiru projekata (po prijavama pristiglim na sedam natječaja) u Agronet. Također su ispoštivane sve zakonske obveze te obveze prema Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u koje proizlaze iz potpisanog Ugovora i Sporazuma.

Rad ureda se snažno oslanja na korištenje IT tehnologije te je sva dokumentacija Udruge pohranjena u uredu u paprinatom obliku i u elektronskom obliku na eksternom vanjskom disku (što omogućava uredsko poslovanje i od kuće) . Postojeća uredska oprema koja je zastarjela i više ne podržava ovakav način poslovanja stoga je u 2021. godine zamjenjena novom IT opremom, ovisno od financijskih sredstava će se i dalje nabavljati nova IT oprema. Ostala uredska oprema (printeri, scaner, projektor) za sada zadovoljava potrebe sadašnjeg obujma poslovanja. U planu je nabava uredskog namještaja (ormari) zbog nedovoljnog prostora za odlaganje dokumentacije , te prijenosnih računala (laptopi) zbog zastarjelosti postojećih. Poslovni prostori kojima se LAG korist zadovoljavaju potrebe poslovanja.

U evaluacijskom razdoblju zaposlenici LAG-a, te pojedini članovi partnerstva i volonteri, educirani su putem različitih radionica i edukacija o: LEADER-CLLD metodologiji uključujući monitoring i evaluaciju LRS, poslovanju i financijskom upravljanju udruga, metodama provedbe različitih operacija LRS, provedbi pojedinih operacija PRR RH, računovodstvu EU projekata, primjeni legislative različitih tematskih područja a vezano uz rad LAG-a i provedbu LRS (uredsko poslovanje, javna nabava, GDPR i dr.), financiranju projekata putem drugih fondova i programa EU i ostalim temama važnim za redovito poslovanje LAG-a.

S obzirom na zadaće LAG-a, potrebe dionika LAG područja te potrebe organizacije za provedbom projekata i šire od provedbe same LRS LAG-a u sklopu Programa ruralnog

razvoja, potrebno je jačati ljudske kapacitete LAG-a, prvenstveno daljnjom edukacijom zaposlenika, članova partnerstva i volontera, kao i pružanjem dodatnih prilika za volontiranje u LAG-u za mlade te nezaposlene osobe na LAG području.

LAG „PODRAVINA“ do sada je najmanje surađivao s civilnim sektorom, što je dijelom splet okolnosti, a dijelom proizlazi da tipovi operacija za koje su do sada otvarani natječaji nisu bili prvenstveno namijenjeni civilnom sektoru. Najznačajnije organizacije s kojima LAG surađuje su LEADER mreža Hrvatske (čiji su članovi LAG-ovi i FLAG-ovi), Hrvatska mreža za ruralni razvoj i Nacionalna ruralna mreža.

U ovom razdoblju ostvarena je suradnja sa LAG-ovima kroz projekt suradnje LAG“AKADEMIJA „ u kojem je sudjelovalo još sedam LAG-va iz cijele Hrvatske (LAG Terra liburna, LAG Mareta, LAG Marinianis, LAG Zagora, LAG Slavonska ravnica, LAG Frankopan i LAG Šumanovci).

Od 2018. godine LAG “PODRAVINA” raspisao je ukupno sedam Natječaja iz LRS. Više puta raspisan je Natječaj za male poljoprivrednike te Natječaj za JLS-ove. Oba Natječaja raspisana su u tri navrata dok je jednom raspisan natječaj za Restrukturiranje i modrnizaciju te povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava.Također ispoštivane su sve zakonske obveze te obveze prema Ministarstvu poljoprivrede i APPRRR-u koje proizlaze iz potpisanog Ugovora i Sporazuma. Od ukupno odobrenih 79 projekta od strane APPRRR-a, u potpunosti je završeno i isplaćeno 58 projekata.

6. METODE UPRAVLJANJA PROJEKTOM

U evaluacijskom razdoblju projektom, odnosno provedbom LRS upravljalo se na razini partnerstva odnosno Skupštine i Upravnog odbora LAG-a, te na razini Stručne službe LAG-a. Glavne aktivnosti LAG-a uključuju:

- Održavanje redovitih sastanaka partnerstva i stručne službe – za planiranje, organizaciju, koordinaciju i praćenje stanja provedbe LRS i njenih operacija te tekućeg rada LAG-a
- Izradu godišnjih akcijskih i financijskih planova, koje usvaja Skupština
- Izradu godišnjih izvješća o radu i godišnjih financijskih izvješća, koje usvaja Skupština
- Praćenje provedbe LRS – interni alati i tablice Stručne službe: postizanje vrijednosti indikatora rezultata; usporedba ostvarenog i planiranog
- Izrada izmjena LRS od strane Stručne službe LAG-a – ispitivanje stanja na području LAG-a, prilagodba LRS u odnosu na dostignute rezultate i planirane indikatore, provedbenu legislativu te aktualno stanje na terenu tijekom provedbe
- Provedba animacijskih aktivnosti za dionike – praćenje provedbe te prilagodba potrebnih aktivnosti sukladno potrebama dionika, ali i kapacitetima ljudskih resursa LAG-a te zahtjevima uspješne provedbe LRS.

U provedbi ovih aktivnosti LAG se koristio nizom metoda za različite vidove upravljanja projektom (upravljanje obuhvatom projekta, upravljanje procesima, upravljanje ljudskim resursima, upravljanje troškovima, upravljanje kvalitetom, projektnom komunikacijom, vremenom, rizikom i nabavom), kao i integracijskim upravljanjem koje objedinjuje sve navedene aspekte projekta. S obzirom na zahtjeve koji se postavljaju pred organizaciju njeni ljudski kapaciteti predstavljaju ograničavajući faktor u provedbi Projekta.

6.1 Metode projektnog upravljanja

U upravljanju projektom koristile su se metoda kontrole troškova, osigurana je dovoljna likvidnost za kontinuirano financiranje operativnog poslovanja. U periodu koji je razmatran došlo je do povećanja plaća u svim sektorima pa tako i u LAG-u koji je u skladu s ograničenjima koja proizlaze iz Sporazuma s APPRRR-a te ograničenim sredstvima koja se prikupljaju iz članarina, no unatoč svemu osigurao se prostor za povećanje plaća te ostalih materijalnih prava. Trenutno obje zaposlenice imaju ugovor o radu sklopljen na neodređeno vrijeme. U upravljanju ljudskim resursima koristile su se metode nagrađivanja kao i metoda obuke i razvoja.
Upravljanje ljudskim resursima je bilo izazovno jer kao što je prethodno rečeno zaposlenik LAG-a je na vlastiti zahtjev napustio sporazumno LAG zbog pronalaženja boljih osobnih prilika za zaposlenje (iznos plaće u prvoj godini provedbe LRS, drugi sektor rada).

6.2 Metode upravljanja kvalitetom

Upravljanje kvalitetom predstavlja u ovom Projektu najznačajniji aspekt upravljanja, jer konačni rezultat Projekta mora biti uspješno provedena LRS, ostaverne mjere za dostizanje ciljeva te postizanje mjerljivih rezultata i indikatora uspješnosti.

U upravljanju kvalitetom projekta koristila se **metoda razvijanja partnerstva**, posebice pri izmjeni najznačajnijih dokumenata organizacije (LRS, Statut) te objava natječaja za postizanje mjera odnosno ciljeva LRS.
Objava natječaja za različite tipove operacije te uspješna dodjela sredstava iz Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014-2020 je sama svrha LRS, ali i organizacije same. Ona obuhvaća niz koraka od pripreme natječajne dokumentacije (koju u najvećoj mjeri LAG zaprima gotovu od strane APPRRR-a), objave natječaja, ocjenjivanja u dva koraka, donošenja Odluka Upravnog odbora o odabiru projekata, unošenje dokumentacije u Agronet te kontrole namjenskog korištenja sredstava od strane korisnika.

U cilju povećanja operativnosti u 2019. godini značajno je izmijenjen i pojednostavljen dotadašnji Statut organizacije, koji je do tada bio odraz različitih zahtjeva APPRRR-a i drugih nadležnih tijela te je na kraju postao nepregledan i opterećen procesnim radnjama. Statut je usvojen na skupštini 27. veljače 2019.godine, a odobren je od strane nadležnog Ureda državne uprave do kraja 2019. godine. Izmjene statuta usvojene su i u ožujku 2021. godine, dok je u studenom 2023. godine usvojen novi statut. Sve navedene promjene su sukladne

zakonskim propisima i odobrenje je dao nadležni Ured državne uprave u Koprivničko-križevačkoj županiji.

Procesne radnje riješene su Poslovnicima Skupštine i Upravnog odbora, koje LAG može samostalno prilagođavati poslovnim potrebama, bez promjena Statuta, a time i bez nepotrebnog administriranja (odobrenja i upisa u Registar udruga od strane nadležnog Upravnog odjela Koprivničko -križevačke županije te prijava promjena Statuta APPRRR-u).

Izmjene Lokalne razvojne strategije

Odobrena LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020 izrađena je tijekom provedbe podmjere 19.1 Pripremna pomoć“ Programa ruralnog razvoja.

U prosincu 2017. g. Skupština LAG-a je usvojila usklađenje LRS u kojoj su Plan provedbe, odnosno akcijski i financijski plan usklađeni s iznosima alokacije za LAG „PODRAVINA“ u Ugovoru. Usklađena LRS odobrena je od strane Agencije za plaćanja 01.02.2018. godine.

1.Izmjena LRS izrađena je u drugoj polovini 2018. godine te je usvojena na sjednici Skupštine od 27.02.2019. godine, a odobrena od Agencije za plaćanja 14.05.2019.godine Proces prvih izmjena LRS-a sastojao se od organiziranja radionica po općinama te sudjelovanja dionika u izradi izmjena, analize anketa stanovništva, izrade swot analize, ciljeva i prioriteta te definiranje mjera kao rezultat trenutnih potreba područja LAG-a. Sukladno spomenutom izvršile su se izmjene LRS LAG-a „PODRAVINA“.

2. Izmjena LRS izrađena je u prvoj polovini 2020. godine te je usvojena na sjednici Skupštine 11.05.2020. godine a odobrena od Agencije za plaćanja 10.07.2020.godine. Izmjena Lokalne razvojne strategije usmjerena je na prealokaciju sredstava s tipova operacija:

- 2.1.2. “ Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“ T.O 6.1.1. PRR RH.
- 2.1.3. „Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području“ T.O 6.4.1. PRR RH.
- 2.2.1. „Uspostava i uređenje poučnih staza vidikovaca i ostale manje infrastrukture“ T.O 8.5.2. PRR RH.

na tip opreracije 1.2.1.“ Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ sukladno T.O 4.1.1. PRR RH. Strateški ciljevi ostali su nepromijenjeni unatoč izmjeni LRS.

3. Izmjena LRS izrađena je u drugoj polovini 2020. godine te je usvojena na sjednici Skupštine 01.12.2020. godine, a odobrena od Agencije za plaćanja 28.01.2021.godine. Izmjena Loklane razvojne strategije izvršila se na temelju Odluku o primjeni sustava nagrađivanja za naknadnu dodjelu sredstava odabranim LAG-ovima u Podmjeri 19.2. »Provedba operacija unutar CLLD strategije« u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.) donesene 27.04.2020. godine od strane Ministarstva poljoprivrede.

Temeljem navedene Odluke LAG“PODRAVINA“ je među 23 odabrana LAG-a od sveukupno 54 LAG-a u Hrvatskoj, kojemu su dodijeljena sredstva, tako da je LAG „PODRAVINA“ ostvario dodatna sredstva u iznosu od 1.183.072,00 HRK/157.020,64 €.
Na temelju iskazanog interesa i potreba našeg područja prijedlog dodjele dodatnih odobrenih sredstava je za sljedeće tipove operacije:

- 1.2.1 „ Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ sukladan tipu operacije 4.1.1. Programa ruralnog razvoja RH, u iznosu od 284.896,00 HRK/ 37.812,20 €
- 2.1.2. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ sukladan tipu operacije 6.3.1. iz Programa ruralnog razvoja RH u iznosu od 898.176,00 HRK/119.208,44 €.

Strateški ciljevi ostali su nepromijenjeni unatoč izmjeni LRS.

4. Izmjena LRS izrađena je u prvoj polovini 2021. godine te je usvojena na sjednici Skupštine 02.06.2021. godine, a odobrena od Agencije za plaćanja 29.07.2021.godine. Izmjena lokalne razvojne strategije izvršila se temeljem Odluke o dodjeli sredstava iz prijelaznog razdoblja odabranim Lokalnim akcijskim grupama donesene 30. ožujka 2021. godine od strane Ministarstva poljoprivrede. Temeljem spomenute Odluke Lokalnoj akcijskoj grupi „PODRAVINA“ dodijeljena je potpora u ukupnom iznosu 4.284.915,49 HRK/ 568.706,02 € iz Mjere 19.„Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske lokalnim akcijskim grupama“. Sredstva su dodijeljena su za prijelazno razdoblje 2021. i 2022. godine tijekom kojih će LAG-ovi nastaviti provoditi Mjeru 19.
Navedena sredtva raspodijelila su se na sljedeće podmjere:

- **Podmjeru 19. 1**. „Pripremna pomoć“ u iznosu **100.000,00 HRK/13.272,28 €**. Navedena sredstva iskoristit će se za pripremu nove Lokalne razvojne strategije 2021. – 2027. godine.
- **Podmjeru 19.2.“** Provedba operacija unutar CLLD strategije“, u iznosu **3.347.932,39 HRK/444.346,99 €**, a tim će sredstvima u prijelaznom razdoblju biti financirani projekti dionika područja LAG-a. (1. 359.342,00 HRK/180.415,69 €) stavlja se na tip operacije 2.1.2 "Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava" koji je sukladan tipu operacije 6.3.1 iz Programa ruralnog razvoja, a 1.988.590,39 HRK/263.931,30 € na tip operacije 3.1.1. "Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo" sukladan tipu operacije 7.4.1 iz Programa ruralnog razvoja..
- **Podmjeru 19.4.** u prijelaznom razdoblju u iznosu od **836.983,10 HRK/111.086,74 €**.

Strateški ciljevi ostali su nepromijenjeni unatoč izmjeni LRS.

5. Izmjena LRS izrađena je u prvoj polovini 2022. godine te je usvojena na sjednici Skupštine 22.07.2022. godine, a odobrena od Agencije za plaćanja 10.11.2022.godine. Ovom izmjenom Lokalne razvojne strategije LAG „Podravina“ je prealocirao sva preostala sredstva u Podmjeri **19.2.“** Provedba operacija unutar CLLD strategije“ na tip operacije 2.1.2 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava koji je sukladan tipu operacije 6.3.1. iz Programa ruralnog razvoja. Radi se iznosima koji su preostali od projektnih prijava čiji su korisnici samoinicijativno odustali od provedbe projekta ili su prilikom provedbe projekata

tokom provedbe jednostavne nabave kosrisnici dobili ponude koje su financijski bile povoljnije od planiranih troškova za određene aktivnosti tako da se i tu stvorio određeni iznos neutrošenih sredstava. Sva takva sredtva prealocirana su na spomenuti tio operacije. Iz podmjere 19.3.2 „Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a“ preostala su neutrošena sredstva u iznosu 188.650,28 HRK/ 25.038,19 € koja su isto tako prealocirana na tip operacije 2.1.2 Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava koji je sukladan tipu operacije 6.3.1. iz Programa ruralnog razvoja.
Strateški ciljevi ostali su nepromijenjeni unatoč izmjeni LRS.

Ostali interni akti LAG-a

LAG „PODRAVINA“ je donio i niz internih akata kojima je cilj osiguranje nesmetanog, zakonitog te transparentnog poslovanja.

Donositelj	Akt	Svrha akta
Skupština LAG-a	Statut	Reguliranje procesnih radnji Skupštine,UO, Predsednika, Voditelja, Tajnika te svih ostalih djelatnosti Udruge
Skupština LAG-a	Poslovnik rada Skupštine	Reguliranje procesnih radnji Skupštine
Skupština LAG-a	Pravilnik o radu tijela nadležnog za prigovore	Odlučuje o podnesenim prigovorima Nositelja projekata
Skupština LAG-a	Pravilnik o radu povjerenstva za otvaranje prijava	Reguliranjeprocesnih radnji Povjerenstva za otvaranje prijava
Skupština LAG-a	Pravilnik o radu ocjenjivačkog odbora	Reguliranje procesnih radnji Ocjenjivačkog odbora
Skupština LAG-a	Pravilnik o provedbi postupaka jednostavne nabave LAG-a	Regulira interne procedure jednostavne nabave
Upravni odbor LAG-a	Pravilnik o zaštiti, nadzoru nad prikupljanjem, obradi i korištenju osobnih podataka	Regulira zaštitu osobnih podataka
Upravni odbor LAG-a	Pravilnik o radu	Uređuje uvjete rada, sklapanje i prestanak ugovora
Upravni odbor LAG-a	Pravilnik za odabir projekata na natječajima LAG-a „PODRAVINA “u svrhu provedbe LRS	Regulira postupovne radnje pri ocjenjivanju projektnih prijava
Upravni odbor LAG-a	Odluka o imenovanju službenika Lokalne akcijske grupe „PODRAVINA“ za zaštitu osobnih podataka	Imenuje službenika za zaštitu osobnih podataka
Upravni odbor LAG-a	Odluka o visini članarine u LAG-u „PODRAVINA“	Propisuje visinu godišnje članarine za različite kategorije članova

Izvor: Stručna služba LAG-a „PODRAVINA“, prosinac 2023.godine

Akti su bili donošeni na vrijeme te su pravodobno regulirali procese, postupke koji su se postavljali pred organizaciju.

Druga značajna metoda upravljanja kvalitetom je **kontinuirano unaprjeđivanje**, kojem služi i ova evaluacija.

Metoda kontinuiranog unaprjeđivanja koristila se i u unaprjeđenju operativnog poslovanja LAG-a (zaposlenici, financiranje, osiguranje poslovnog prostora).

6.3 Metode diseminacije

Pri diseminaciji različitih informacija (o radu LAG-a, LRS, natječajima i sl) koristile su se različite metode. Metoda informacijskih bannera, letaka koristila se za informiranje opće javnosti o provedbi Projekta. Ovo su jednostavni formati koji osiguravaju širok krug diseminacije. Metode javne promocije koristile su se kroz logo organizacije, IT tehnologije: e-mail, objave na web stranici LAG-a te FB stranici, objave u tiskanim medijima i radio, a namijenjene su bile ciljanim skupinama te krajnjim korisnicima. Metode promotivnih materijala s logom organizacije koristila se za povećanje vidljivosti u općoj javnosti.

Na kraju 2023. godine nedostaju promotivni materijali (letci i dr.) te je potrebno iste ponovno nabavljati ili koristiti više ostale metode diseminacije. Obzirom na epidemiološke mjere u ovom periodu fokus je bio usmjeren na digitalne oblike disneminacije. S obzirom na kraj Prijelaznog razdoblja i skori kraj Projekta, ograničena financijska sredstava te potrebu detektiranja i procjene potreba za iduće programsko razdoblje, organizacija će koristiti više metode individualnog savjetovanja, radionica na terenu, objava na FB stranici i web stranici LAG-a te ankete kroz google obrace.

6.4 Ostale metode

Metode ublažavanja rizika nisu korištene.

Od metoda vremenskog upravljanja projektom koristila se metoda pojednostavljenog gantograma za kvartalna planiranja dok su se finacije planirale putem cash flow tablica.

7. CILJEVI, MJERE LRS LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020, TE OSTVARENI REZULTATI I INDIKATORI

Da bi se mogla napraviti evaluacija Projekta u razmatranom periodu potrebno je najprije izvršiti kratak rezime dosadašnje provedbe Projekta (monitoring).

SC 1 - Povećati konkurentnosti poljoprivrede ulaganjem u sustave kvalitete, fizičku imovinu i zaštitu okoliša

M 1.2 – Ulaganje u fizičku imovinu

Putem ove mjere i pratećih tipova operacija za njezinu provedbu LAG će sufinancirati ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju kako bi se poboljšala ukupna učinkovitost i održivost poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama. Kroz ovu mjeru sufinancirati će se ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju radi poboljšanja učinkovitosti i održivosti poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatski promjenama. Ulaganja su moguća u svim poljoprivrednim sektorima no prednost ima sektor voća, povrća i stočarstva. Ulaganja u nove i inovativne tehnologije doprinijet će smanjenju troškova proizvodnje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednih proizvoda, te time ostvariti pozitivan učinak na dohodak - kao i na otvaranje novih radnih mjesta i njihovu održivost. Nadalje, ulaganja u novu opremu i tehnologiju imat će pozitivan utjecaj na okoliš, osobito na farmama, gdje se trebaju rješavati izazovi vezani uz okoliš i klimatske promjene kroz ulaganja u modernizaciju. Ulaganja u modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava bit će usmjerena na poboljšanje kvalitete fizičke imovine s novim proizvodnim kapacitetima, kako bi se osigurala tehnička i tehnološka obnova važna za rast produktivnosti i kako bi se osigurao temelj za dugoročnu konkurentnost.

Očekivani rezultati provedbe u programskom razdoblju:

- Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (EFPRR/PRR 2014.-2020.) za 17 projekata.
- Rast zaposlenosti u projektima financiranim iz javnih sredstava PRR 2014.-2020. za 2 Zaposlena.
- Povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja i u restrukturiranje ili modernizaciju za 17 PG-a.

Krovni pokazatelji (result indicators) za SC1:

Odobrena financijska alokacija: 28,16% / 28,16% (od alokacije za 19.2)
Broj odobrenih projekata: 17 / 17
Odobrena financijska sredstva: 403.735,43 € / 403.735,43 €
Isplaćena financijska sredstva: 293.188,3 €/ 391.397,64 €

Za provedbu LRS operacija dokumentaciju za LAG natječaje pripremala Agencija za plaćanja te da je kontrola projektnih prijava slijedila opsežnost kontrola na nacionalnom nivou, bez obzira što je za dio operacija iznos potpore značajno manji (npr. projekti javne infrastrukture). Dodatno, kontrole prijava projekata odvijaju se i na LAG razini i na razini Agencije za plaćanja, što korisnicima produžuje vrijeme čekanja za odluke o financiranju na LAG natječajima u odnosu na vrijeme potrebno za odobrenja na nacionalnim natječajima. Navedeno vodi do slabljenja povjerenja naspram LAG-ova i nezadovoljstva načinom na koji se provodi LEADER odnosno odobrena LRS.

Ostvareni pokazatelji isporuke (output indicators):

2A- Broj PG kojima je dodijeljena potpora u okviru PRR za ulaganja u restrukturiranje ili modernizaciju: 17 poljoprivrednih gospodarstava

Ovaj tip operacije uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 2. Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama, s naglaskom na sljedeća fokus područja; Fokus području 2A: *Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije*; ali može također sekundarno, odnosno indirektno, doprinijeti fokus područjima: 2B, 3A, 4B, 4C, 5A, 5B, 5D i 6A.

TO 1.2.1 „Reastrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava" sukladan TO 4.1.1 PRR RH

Objavljeni broj natječaja: 1
Broj odabranih projekata od strane LAG-a: 17
Broj potvrđenih projekata od strane AP: 17
Ukupni iznos dodijeljenih sredstava (konačno): 401.072,3 €
Ukupni iznos isplaćenih sredstava: 293.188,3 €

Odobreni projekti:

RESTRUKTURIRANJE, MODERNIZACIJA I POVEĆANJE KONKURENTNOSTI POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA		BR. PROJEKATA
Sektor ulaganja*	MLJEKARSTVO	7
	RATARSTVO	6
	VOĆARSTVO	2
	MLJEKARSTVO/VOĆARSTVO	1
	VOĆARSTVO/GOVEDARSTVO	1
Tip ulaganja*	ULAGANJE U IZGRADNJU I KUPNJA POLJOPRIVREDNE MEHANIZACIJE I GOSPODARSKIH VOZILA	3
	KUPNJA POLJOPRIVREDNE MEHANIZACIJE I GOSPODARSKIH VOZILA	12
	RESTRUKTURIRANJE POSTOJEĆIH VIŠEGODIŠNJIH NASADA I KUPNJA OPREME ZA BERBU, SORTIRANJE I PAKIRANJE VLASTITIH PROIZVODA	1
	PRILAGOĐAVANJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA KULTURI	1
Nositelj projekta	MLADI POLJOPRIVREDNICI	12
	ŽENE	3
Stvaranje novih radnih mjesta	BROJ KREIRANIH RADNIH MJESTA PUTEM SUFINANCIRANIH PROJEKATA	6

Izvor: Stručna služba LAG-a „PODRAVINA", prosinac 2023. godine
* pojedini projekti odnose se na više stavki unutar kategorije

SC 2 - Pridonijeti revitalizaciji ruralnog prostora

M 2.1 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava

Putem ove mjere i pratećih tipova operacija za njezinu provedbu LAG će sufinancirati razvoj obnovljenog i inovativnog poljoprivrednog sektora. Cilj ove mjere je potaknuti modernizaciju i/ili unapređenje procesa rada i poslovanja i/ili povećanje proizvodnog kapaciteta iskazanom kroz povećanje ukupnog standardnog ekonomskog rezultata malih poljoprivrednih gospodarstava. Također, cilj ove mjere je doprinijeti unapređenju gospodarske aktivnosti u ruralnim područjima i povećanje prihoda gospodarskih subjekata.

Očekivani rezultati provedbe u programskom razdoblju:

- Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (EFPRR/PRR 2014.-2020.) za 31 projekt
- Razvoj malih poljoprivrednih gospodarstava putem 31 financiranog projekta

TO 2.1.2. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava" (sukladan TO 6.3.1. PRR RH)

Objavljeni broj natječaja: 3
Broj odabranih projekata od strane LAG-a: 31
Broj potvrđenih projekata od strane AP: 31
Ukupni iznos dodijeljenih sredstava (konačno): 464.047,01 €
Ukupni iznos isplaćenih sredstava: 381.875,02 €

Krovni pokazatelji (result indicators) za SC2:

M 2.1 – u sklopu provedbe podmjere 19.2
Odobrena financijska alokacija: 25,71% / 32,58% (od alokacije za 19.2)
Broj odobrenih projekata: 31 / 31
Odobrena financijska sredstva: 464.047,01 € / 464.047,01 €
Isplaćena financijska sredstva: 381.875,02 € / 464.047.01 €

Odobreni projekti:

POTPORA RAZVOJU MALIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA		BR. PROJEKATA
Ostvareni ciljevi*	MODERNIZACIJA /I ILI UNAPREĐENJE PROCESA RADA I POSLOVANJA	23

	POVEĆANJE PROIZVODNOG KAPACITETA ISKAZANOM KROZ POVEĆANJE UKUPNOG STANDARDNOG EKONOMSKOG REZULTATA	0
	MODERNIZACIJA /I ILI UNAPREĐENJE PROCESA RADA I POSLOVANJA I POVEĆANJE PROIZVODNOG KAPACITETA ISKAZANOM KROZ POVEĆANJE UKUPNOG STANDARDNOG EKONOMSKOG REZULTATA	8
Nositelj projekta*	ŽENE	6
	MUŠKARCI	25
Pozitivan utjecaj na okoliš	DA	31
	NE	0

Izvor: Stručna služba LAG-a „PODRAVINA“, prosinac 2023. godine
* pojedini projekti odnose se na više stavki unutar kategorije

Ostvareni pokazatelji isporuke (output indicators) za SC2:

Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR P2 / FP 2A
2A*Broj PG-a koja su dobili potporu za razvoj malih PG : 31 poljopivredno gospodarstvo
Ovaj tip operacije uglavnom doprinosi ostvarenju prioriteta 2: Jačanje isplativosti poljoprivrednog gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama; Fokus područje: 2A) Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito s ciljem povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.

SC 3 - Pridonijeti kvaliteti života stanovništva ruralnog područja

M 3.1 Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

Za ostvarenje cilja podizanja kvalitete života u zajednici potrebno je ulagati u uspostavu, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu kroz prihvatljiva ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekata odgoja i obrazovanja, igrališta (dječja, sportska), sportskih terena i pratećih objekata, rekreacijske zone i kupališta, ulaganja u izgradnju i/ili rekonstrukciju i/ili opremanje objekta za kulturu, za slobodno vrijeme kao što su društveni domovi, vatrogasni domovi, muzeji, kulturni centri, kao i u rekonstrukciju i/ili prenamjenu postojećih objekata/zgrada javne namjene. Svrha ove mjere prvenstveno je poboljšati dostupnost javnih sadržaja i usluga te povećati kvalitetu života stanovnika.

TO 3.1.1 Ulaganje u pokretanje, poboljšanje ili širenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo

Odobrena financijska alokacija: 39.26% / 39,26% (od alokacije za 19.2)
Broj odobrenih projekata: 31/31
Odobrena financijska sredstva: 578.634,71 € / 578.634,71 €
Isplaćena financijska sredstva: 3.97172,75 €/ 578.634,71 €
Objavljeni broj natječaja: 3
Broj odabranih projekata od strane LAG-a:

- Prvi natječaj: 13
- Drugi natječaj: 3
- Treći natječaj 15

Broj potvrđenih projekata od strane AP: 31
Ukupni iznos dodijeljenih sredstava (LAG razina): 578.634,71 €
Ukupni iznos isplaćenih sredstava: 3.97172,75 €/ 578.634,71 €

Odobreni projekti:

ULAGANJA U OPĆU DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU		BROJ PROJEKATA
Tip ulaganja*	REKONSTRUKCIJA (SA ILI BEZ OPREMANJA)	13
	GRAĐENJE I OPREMANJE	7
	GRAĐENJE	10
	OPREMANJE	1
Tip infrastrukture	DJEČJE IGRALIŠTE	8
	JAVNE ZELENE POVRŠINE	2
	DRUŠTVENI/KULTURNI DOM	6
	OGRADA NA GROBLJU	4
	PJEŠAČKE STAZE	2
	SPORTSKE GRAĐEVINE	9

Izvor: Stručna služba LAG-a „PODRAVINA, prosinac 2023. godine
* pojedini projekti odnose se na više stavki unutar kategorije

Očekivani rezultati provedbe u programskom razdoblju:

- Povećanje broja projekata sufinanciranih iz fondova EU (EFPRR/PRR 2014.-2020.) za 32 projekta
- Rast zaposlenosti u projektima financiranim iz javnih sredstava PRR 2014.-2020. za 1 zaposlenog
- Razvoj kvalitete života stanovnika područja LAG-a temeljen na poboljšanju usluga/razvoju društvene infrastrukture, povećanje populacije obuhvaćene unaprijeđenim uslugama/infrastrukturom na 100%

- Jačanje veza između različitih razvojnih dionika ruralnih područja razvojem implementacijom projekata suradnje na nacionalnoj razini putem 1 projekta suradnje
- Jačanje upravljačkih sposobnosti organizacija koje pružaju potporu razvoju ruralnog područja putem min. 12 animacijskih aktivnosti LAG-a usmjerenih poticanju lokalnog razvoja vođenog lokalnom zajednicom u koje je uključeno min. 120 sudionika

Razvoj društvene uključenosti, smanjenja siromaštva, diverzifikacije,malog poduzetništva i kreiranje radnih mjesta jačanjem animacije stanovništva i sustava cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina putem min. 23 edukacijske aktivnosti u koje je uključeno min. 230 sudionika

Ostvareni pokazatelji isporuke (output indicators) za SC3:
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR P2 / FP 6B
6B* Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura: 31 projekt.
Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje *6B) Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.*

M 3.2. Potpora jačanju umrežavanja, partnerstva i suradnje

Jačanje proizvodnje, udruživanja i prodaje lokalnih poljoprivrednih i tradicijskih proizvoda od ključne je važnosti na području LAG-a. Razvojem lokalne proizvodnje hrane, posebno one koja se zasniva na tradicijskoj baštini, dionici LAG-a imaju ekonomske, okolišne, zdravstvene, socijalne i društvene koristi. Korištenjem kratkih lanaca opskrbe, lokalnim proizvođačima ostaje veći udio dodane vrijednosti proizvoda, te time jača lokalna ekonomija koja omogućava održivost bavljenja poljoprivredom i opstojnost malih poduzeća, obrta i poljoprivrednih gospodarstava. LAG predstavlja partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora koji zajednički rade na poboljšanju uvjeta života na području LAG-a. Stoga je nužno konstantno educirati stanovnike područja LAG-a o novim modelima i mogućnostima rasta i razvoja te jačanja kvalitete života, ali usporedo je nužno ispitivati njihove potrebe i viđenje razvoja kako bi se realno stanje odrazilo kroz kvalitetno strukturiranu strategiju razvoja LAG-a. Članove LAG-a i zaposlenike LAG-a potrebno je dodatno usavršavati kako bi mogli djelovati kao motivatori u zajednici, ali i kako bi na kvalitetan način mogli osluškivati potrebe zajednice i osmišljavati kvalitetne odgovore na potrebe zajednice. Velik broj udruga na području LAG-a omogućuje da se potiče daljnji socijalno-gospodarski razvoj područja, a kroz daljnji razvoj poslovnih zona i jačanje gospodarskih subjekata moguće je stvoriti mrežu za jasnu artikulaciju socio-ekonomskih uvjeta razvoja. Priliku razvoju predstavlja i bogata ponuda dodatnih oblika obrazovanja stanovništva čime se jačaju njihovi kapaciteti. LAG omogućuje stvaranje kvalitetnih veza za provedbu projekata suradnje u kojima se razmjenjuju stavovi, iskustva i primjeri dobre prakse u razvoju poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti. Bogatstvo kulture, prirodnih vrijednosti i očuvanost krajolika dobra su osnova za stvaranje dodatne turističke ponude ili razvoj drugih nepoljoprivrednih djelatnosti na

području LAG-a, a oblikovano i temeljeno na primjerima dobre prakse kroz međuteritorijalne i ev. transnacionalne projekte.

TO 3.2.1 Provedba aktivnosti suradnje LAG-a [7](*sukladna TO 19.3. PRR 2014.-2020*)

U evaluacijskom razdoblju proveden je dio pripremnih aktivnosti za provedbu podmjere 19.3. za jedan projekt suradnje s nacionalnim partnerima koji se provodio od 2020. do 2021. godine. Definirano je ciljano tematsko područje za projekata suradnje.

Projekt suradnje 1: Ostvarena je suradnja između LAG-ova i drugih razvojnih dionika ruralnih područja uključuje razmjenu dostignuća, iskustava i znanja. Aktivnosti suradnje podrazumjevaju prijenos znanja i iskustava, primjera dobre prakse, diseminaciju inovativnosti i razvoj temeljen na iskustvu. Dva su opća oblika suradnje u kojima će djelovati LAG „PODRAVINA“, to su prvenstveno daljnji razvoj sustava institucionalnog umrežavanja putem mreža ruralnog razvoja na EU (ENRD, ELARD) i nacionalnoj razini u okviru provedbe tipa operacije 3.2.2 te poseban oblik – projektna suradnja koja podrazumijeva razvoj zajedničkih projekata LAG-ova i njihovih razvojnih dionika. Projektna suradnja će se provoditi u okviru tipa operacije 3.2.1 putem jednog tipa suradnje: međuregionalna suradnja - suradnja između LAG-ova i njihovih ruralnih dionika na nacionanoj razini. Akcijskim planom predviđena je priprema i realizacija 1 projekta suradnje u razdoblju od 2017. do 2021. godine.

Proveden je projekt suradnje pod nazivom „LAG AKADEMIJA“ u kojem je LAG „PODRAVINA“ sudjelovao kao jedan od partnera .Projekt se proveo na području: LAG-a Terra liburna, LAG-a Mareta, LAG-a Marinianis, LAG-a Zagora, LAG-a Slavonska ravnica, LAG-a „PODRAVINA“, LAG-a Frankopan i LAG-a Šumanovci.
Ovim projektom ostvareni su sljedeći ciljevi:
Opći cilj: Povećanje razine edukacije i informiranosti ruralnog stanovništva
Specifični ciljevi:
1. Poboljšati kapacitete LAG-ova za pružanje savjetodavnih usluga u okviru LEADER/CLLD pristupa;
2. Poboljšati tehnike animacije i umrežavanja na LAG područjima;
3. Povećati razinu znanja i informiranosti lokalnog ruralnog stanovništva za poboljšanje ruralnih životnih i radnih uvjeta, stvaranje novih mogućnosti zarade i diversifikaciju gospodarskih aktivnosti.

[7] Temeljeno na Pravilniku i Natječaju APPRRR-a za TO 19.3.1 i 19.3.2 PRR.

Visina projekta iznosila je 144.512,38 €, a LAG „PODRAVINA“ sudjelovao je sa 14.859,38 €.

Ostvareni pokazatelji isporuke (output indicators) za SC3:
Doprinos prioritetima i fokus područjima PRR P2 / FP 6B
6B* Postotak ruralnog stanovništva koje ima koristi od poboljšanih usluga/infrastruktura
P1 / FP 1A, 1B, 1C
P6 / FP 6A, 6B
Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima (definirano Programom ruralno razvoja 2014.-2020.).
No ova Mjera svojim aktivnostima doprinosi i Fokus području 6A)Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta te Prioritetu 1: Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima; Fokus područjima 1A) Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima; 1B) Jačanje poveznica između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući u svrhu poboljšanog upravljanja okolišem i okolišne učinkovitosti i 1C) Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva.
Provedbom decentraliziranog pristupa lokalnom razvoju, ovaj tip operacije indirektno doprinosi svim razvojnim prioritetima Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.

TO 3.2.2. „ Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu LRS s provedbom operacija unutar CLLD strategije *(sukladna TO 19.4.1 PRR 2014.-2020.)*

Jačanje proizvodnje, udruživanja i prodaje lokalnih poljoprivrednih i tradicijskih proizvoda od ključne je važnosti na području LAG-a. Razvojem lokalne proizvodnje hrane, posebno one koja se zasniva na tradicijskoj baštini, dionici LAG-a imaju ekonomske, okolišne, zdravstvene, socijalne i društvene koristi. Korištenjem kratkih lanaca opskrbe, lokalnim proizvođačima ostaje veći udio dodane vrijednosti proizvoda, te time jača lokalna ekonomija koja omogućava održivost bavljenja poljoprivredom i opstojnost malih poduzeća, obrta i poljoprivrednih gospodarstava. LAG predstavlja partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora koji zajednički rade na poboljšanju uvjeta života na području LAG-a. Stoga je nužno konstantno educirati stanovnike područja LAG-a o novim modelima i mogućnostima rasta i razvoja te jačanja kvalitete života, ali usporedo je nužno ispitivati njihove potrebe i viđenje razvoja kako bi se realno stanje odrazilo kroz kvalitetno strukturiranu strategiju razvoja LAG-a. Članove LAG-a i zaposlenike LAG-a potrebno je dodatno usavršavati kako bi mogli djelovati kao motivatori u zajednici, ali i kako bi na kvalitetan način mogli osluškivati potrebe zajednice i osmišljavati kvalitetne odgovore na potrebe zajednice. Velik broj udruga na području LAG-a omogućuje da se potiče daljnji socijalno-gospodarski razvoj područja, a kroz daljnji razvoj poslovnih zona i jačanje gospodarskih subjekata moguće je stvoriti mrežu za jasnu artikulaciju socio-ekonomskih uvjeta razvoja. Priliku razvoju predstavlja i bogata ponuda dodatnih oblika obrazovanja stanovništva čime se jačaju njihovi kapaciteti. LAG

omogućuje stvaranje kvalitetnih veza za provedbu projekata suradnje u kojima se razmjenjuju stavovi, iskustva i primjeri dobre prakse u razvoju poljoprivrede i nepoljoprivrednih djelatnosti. Bogatstvo kulture, prirodnih vrijednosti i očuvanost krajolika dobra su osnova za stvaranje dodatne turističke ponude ili razvoj drugih nepoljoprivrednih djelatnosti na području LAG-a, a oblikovano i temeljeno na primjerima dobre prakse kroz međuteritorijalne i ev. transnacionalne projekte.

Financijska alokacija iznosi 322.677,51 EUR (2.415.176,57 HRK) ; 100% sredstava LAG-a za podmjeru 19.4 PRR 2014-2020.

Ovaj tip operacije je uglavnom pridonosi ostvarenju Prioriteta 6: Promicanje društvene uključenosti, smanjenje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, s naglaskom na Fokus područje 6B) Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima (definirano Programom ruralno razvoja 2014.-2020.).
No ova Mjera svojim aktivnostima doprinosi i Fokus području 6A)Olakšavanje diversifikacije, stvaranja i razvoja malih poduzeća kao i otvaranje radnih mjesta te Prioritetu 1: Poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima; Fokus područjima 1A) Poticanje inovacija, suradnje i razvoja baze znanja u ruralnim područjima; 1B) Jačanje poveznica između poljoprivrede, proizvodnje hrane i šumarstva te istraživanja i inovacija, uključujući u svrhu poboljšanog upravljanja okolišem i okolišne učinkovitosti i 1C) Poticanje cjeloživotnog učenja i stručne izobrazbe u sektorima poljoprivrede i šumarstva.
Provedbom decentraliziranog pristupa lokalnom razvoju, ovaj tip operacije indirektno doprinosi svim razvojnim prioritetima Programa ruralnog razvoja 2014.-2020.

DODANA VRIJEDNOST PROVEDBE LRS

Umrežavanja i partnerstva – u evaluacijskom razdoblju LAG „PODRAVINA“ je član slijedećih organizacija:

- LEADER mreža Hrvatske;
- Mreža za ruralni razvoj (nacionalna ruralna mreža pri Ministarstvu poljoprivrede);
- HMRR (Hrvatska mreža za ruralni razvoj
- Partnersko vijeće Koprivničko-križevačke županije

Aktivnosti financirane iz vlastitih sredstava i/ili drugih izvora koje ujedno potiču i potpomažu razvoj dionika područja te doprinose ostvarivanju rezultata SC3 odnosno Fokus području 6B prioriteta Zajedničke poljoprivredne politike – Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima:

- Uspostava tradicionalnih godišnjih manifestacija (2015.,2016., i 2017. godine): „PODRAFEST“-festival zaštićenih nematerijalnih dobara čiji je cilj promocija

zaštićenih nematerijalnih dobara RH i održava se u sklopu poznate manifestacije, a ujedno zaštičenog kulturno nematerijalnog dobra- PICOKIJADE.

- Edukacija poljoprivrednika – prijenos znanja: 4 aktivnosti
- Savjetovanja: za pripreme projekata i poslovnih planova za civilni, gospodarski, i javni sektor, za izradu dokumentacije za poslovanje udruga
- Partnerstva na projektima dionika područja: Grad Đurđevac

Projekti financirani iz drugih fondova / programa EU

U proteklom razdoblju provedeno je nekoliko uspješnih projekata u suradnji s Alpe Adria Savezom i Koprivničko -križevačkom županijom u kojima je LAG"PODRAVINA „ bio nositelj projekta dok su ostali partneri bili LAG-ovi s područja Mađarske, Slovenije , Austrije i Hrvatske . Provedena su tri takva projekta. Prvi projekt proveden je 2015. godine kroz dvodnevne radionice s ciljem organizacije skupova predstavnika LAG-ova sa svrhom umrežavanja, predstavljanja i dogovora oko budućih projektnih ideja. Drugi projekt proveden je 2016. godine kroz dvodnevnu radionicu. Cilj ove radionice bio je osmišljavanje projektnog prijedloga kroz međunarodnu suradnju vezanu uz nematerijalna kulturna dobra i njihovu ulogu kao turistički proizvod na ruralnom području, te potrebe i prilike certificiranja poljoprivrednih proizvoda. Treći projekt proveden je 2018. godine kroz dvodnevne radionice s ciljem povezivanja i umrežavanja žena i LAG-ova na području Alpe Jadrana.

7.1 Postignuća/dobrobiti/značaj realizacije Projekta za zajednicu u periodu evaluacije

U razmatranom periodu po prvi puta su lokalna partnerstva dobila mogućnost kreiranja i financiranja razvojnih politika na lokalnoj razini, u jednom decentraliziranom pristupu (CLLD). U Republici Hrvatskoj ovaj pristup je novina i za izvršnu vlast na nacionalnoj razini te je shvaćanje uloge LAG-ova kao komplementarnog alata razvoja na lokalnoj razini koji nadopunjuje, fleksibilno, javne politike viših razina jednim djelom izostao. To se ogleda u ograničenjima u kreiranjima LAG natječaja, a koja su opisana u prethodnim poglavljima. Na području LAG-a „PODRAVINA" može se reći da je donošenje LRS za period 2014-2020 dočekan jednim dijelom i s nestrpljenjem, te da su očekivanja bila velika. U periodu evaluacije LAG je uspio unatoč početnim teškoćama organizirati stručnu službu, prilagoditi interne dokumente svojim potrebama, uspostaviti suradnju s lokalnim dionicima razvoja te izvršiti dio priprema za uspješan plasman dodijeljenih sredstava za provedbu LRS.

Pri tome treba reći da uobičajena boljka RH, a to je pretjerano administriranje, je i ovdje prisutno te izvještavanje, procedure, protokoli koji se neprekidno mijenjaju, oduzima znatno više vremena nego što se to činilo na početku Projekta.

7.2 Postignuti odnosi LAG-a sa pripadnicima ciljanih skupina i krajnjim korisnicima

LAG „PODRAVINA“ je uspostavio projektnu suradnju s pripadnicima ciljanih skupina prije svega iz javnog i gospodarskog sektora, dok je potrebno poboljšati suradnju s pripadnicima civilnog sektora sa sjedištem na području LAG-a.

Uspostavljena je kvalitetna suradnja Ministarstvom poljoprivrede i APPRRR, koja kako vrijeme prolazi dobiva na kvaliteti i postaje partnerska. Uvažavaju se svi zahtjevi javnopravnih tijela, a također se suradnja produbljuje na različitim radionicama koje se organiziraju ili od strane APPRRR i Ministarstva poljoprivrede ili krovnih organizacija LAG-ova (LEADER mreža Hrvatske, Hrvatska mreža za ruralni razvoj).

LAG „PODRAVINA“ uspostavio je suvremene kanale komuniciranja s krajnjim korisnicima – web stranica, e-mail, FB stranica. Uz ove kanale koristio je objave i priopćenja na lokalnim portalima i medijima (radio) te radionice i individualna savjetovanja.

U razgovoru s pripadnicima ciljanih skupina/krajnjim korisnicima na pitanje *Kako ste došli do nas?* najčešći odgovor je bio *Čuli smo za Vas*, odnosno još uvijek je najvažniji kanal komunikacije usmena predaja. Stoga uvažavajući isto u idućem periodu planira se obilazak LAG područja, razgovor s predstavnicima Mjesnih odbora i udrugama civilnog društva, kako bi LAG „ušao“ u usmenu predaju područja.

7.3 Postignuti odnosi među pripadnicima različitih skupina ciljanih skupina

Odnos LAG-a s pripadnicima ciljanih skupina kontinuirano se proširivao i unaprjeđivao kroz korištenje različitih diseminacijskih metoda. Različite ciljane skupine susretale su se pri aktivnostima izrade LRS i njezinih izmjena te su se ovi akti donosili jednoglasno.

Prilikom priprema projekata male društvene infrastrukture je utvrđeno da se javni sektor rukovodio interesima pojedinih ciljanih skupina (djeca, mladi) u kreiranju projektnih prijava.

7.4 Odnosi nastali uslijed realizacije projekta s važnim dionicima u lokalnoj zajednici

U razmatranom periodu započela je intenzivnija suradnja s različitim dionicima razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini. LAG kroz provedbu svojih projekata ostvaruje uspješnu suradnju s raznim lokalnim dionicima. Prostor za napredak se vidi u kreiranju zajedničkih projekata namijenjenih različitim ciljani skupinama. Odnos sa privatnim i civilnim dionicima razvoja je u razvoju i dobiva na dinamici kroz provedbu LAG natječaja te organizaciju i provedbu mnogobrojnih edukacija i radionica. Suradnja sa civilnim sektorom je nedovoljna.

7.5 Procesi koji su doveli do postignuća/dobrobiti/značaja Projekta u zajednici

Ocjena procesa je najvažniji dio ove evaluacije, unatoč neprekidnim tendencijama fokusiranja na rezultate.Najznačajniji proces unutar ovog Projekta, a koji se naslanja na procese koji su prethodno nastali (LAG je osnovan 2012. godine) je način na koji se primjenjuje CLLD pristup na LAG razini pri kreiranju LRS te rukovođenja same organizacije.Pristup „odozdo prema gore“ zahtijeva kontinuiran protok informacija na relaciji LAG -pripadnici ciljanih skupina i krajnjih korisnika, kao i veliki angažman svih članova organizacije (članova Skupštine, Upravnog odbora i stručne službe LAG-a).

U proteklom periodu uočeno je da se potrebe krajnjih korisnika ne poklapaju s mogućnostima financiranja iz Programa ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014-2020, a to se odnosi na potrebe mladih, djece, osoba starije životne dobi ali i za razvoj malog poduzetništve te poljoprivrede.

8. CILJ EVALUACIJE

Cilj ove evaluacije bio je pružiti organizaciji uvid u procese rada, odlučivanja i rezultata ostvarenih u provedbi Lokalne razvojne strategije LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020, kako bi do kraja razdoblja na koje se Strategija odnosi (2026. godina) ostvarila u što većoj mjeri zadane ciljeve. Također evaluacija omogućava bolje planiranje i pripremu novog strateškog dokumenta za iduće programsko razdoblje od sedam godina te racionalno korištenje postojećih resursa organizacije kao i razvoj novih. U 2021. godini započela je izrada nove Lokalne razvojne strategije sukladno dobivenim smjernicama Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju čija implementacija bi trebala započeti završetkom prijelaznog programskog razdoblja.

Izvanredna situacija uzrokovana virusom COVID-19, ožujak 2020.

LAG „PODRAVINA“ kao i svi građani i pravni subjekti u Republici Hrvatskoj trpi posljedice zdravstvene krize uzrokovane pandemijom virusa COVID-19. Po naređenju Nacionalnog stožera civilne zaštite (te regionalnih i lokalnih stožera), nisu se primale stranke od sredine ožujka 2019. godine pa sve do travnja 2022. godine, a svi poslovi obavljali su se od kuće odnosno radom na daljinu, gdje je to moguće.
U navedenom periodu, po naređenju Nacionalnog stožera civilne zaštite (te regionalnih i lokalnih stožera), LAG „PODRAVINA“ nije radio u uobičajemo režimu sa strankama. Stranke su se primale iznimno i uz prethodni dogovor termina, a sve ostale konzultacije obavljale su se putem poziva i e-mail komunikacijom. Svi poslovi obavljali su se pretežito iz ureda te u određenim slučajevima od kuće odnosno radom na daljinu. LAG „PODRAVINA“ ima poslovanje organizirano tako da može dio poslova obavljati daljinski odnosno od kuće, no ovaj način rada koristi se isključivo iznimno obzirom kad se radilo o Natječajima bila je potrebna fizička prisutnost u uredu kako bi se sva pristigla dokumentacija obradila sukladno Pravilnicima. Dobivene su i smjernice od strane APPRRR-a o tome kako provoditi započete

aktivnosti, kojih se stručna služba LAG-a pridržavala, te su se održavali redoviti kontakti s APPRRR te unutar LAG-a.
Ovakvo stanje imalo je posljedice na cjelokupno gospodarstvo, naročito na uslužne djelatnosti.
Navedeno može imati utjecaja i na krajnje rezultate provedbe LRS za razdoblje 2014-2020. no LAG će poduzeti sve što je moguće kako bi se zadani indikatori iz Lokalne razvojne strategije i ostvarili.

9. ZAKLJUČAK

Provedba Lokalne razvojne strategije LAG-a „PODRAVINA“ 2014-2020 ovisila je o nizu faktora koji su dijelom bili izvan domene utjecaja samog LAG-a. Uspostavljena je dobra komunikacija s javnim i gospodarskim sektorom, dok je suradnju s civilnim sektorom potrebno unaprijediti. Suradnja s javnim sektorom uvelike ovisi i o Natječajima koje LAG provodi a iz kojih se mogu financirati projekti opće društvene infrastrukture te poboljšanja uvjeta života na ruralnom prostoru. U idućem razdoblju potrebno je unaprijediti upravljanje ljudskim kapacitetima i upravljanje vremenom, kako bi se ostavrili planirani rezultati i indikatori LRS.

LAG „PODRAVINA“ se putem strukovne udruge LEADER mreža Hrvatske zalagao za veću slobodu u kreiranju strateških dokumenata i uvjeta natječaja u programskom razdoblju 2023-2027.

URBROJ: 01-02/03-24/05

Đurđevac, 11. ožujak 2024. godine